

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/200466,TEKST-AUDIO-50-rocznica-zatrzymania-szpiega-NRD-w-Bonn.html>

19.05.2024, 16:23

[TEKST + AUDIO] 50. rocznica zatrzymania szpiega NRD w Bonn

Data publikacji 22.04.2024

24 kwietnia 1974 r. został zatrzymany Günter Guillaume, osobisty sekretarz kanclerza RFN Willy'ego Brandta. Była to jedna z największych afer szpiegowskich w historii Republiki Federalnej Niemiec.

Bohater wydarzeń

Urodzony w 1927 r. **Guillaume w młodości należał do NSDAP**. Pod koniec II wojny światowej dostał się do niewoli brytyjskiej, z której jednak zbiegł. Pracował m.in. jako fotograf i redaktor. Mieszkając w Niemieckiej Republice Demokratycznej, w 1952 r. wstąpił do rządzącej tam Socjalistycznej Partii Jedności Niemiec (SED). Dwa lata później **został zarejestrowany jako tajny współpracownik Ministerstwa Bezpieczeństwa Państwowego NRD** o pseudonimie „Hansen”, a niebawem stał się etatowym funkcjonariuszem tego resortu.

Współpracę ze wschodnioniemiecką bezpieką podjęła też jego żona Christel.

W 1956 r. para została przerwana do Republiki Federalnej Niemiec. Tam Günter Guillaume wstąpił do Socjaldemokratycznej Partii Niemiec (SPD) i z czasem zrobił w niej imponującą karierę. Po wyborach parlamentarnych z 1969 r. znalazł zatrudnienie w Federalnym Urzędzie Kanclerskim w Bonn. **W 1972 r. awansował na stanowisko osobistego sekretarza kanclerza RFN Willy'ego Brandta (SPD).**

Zaufany sekretarz kanclerza RFN

Departament I MSW PRL, czyli wywiad cywilny, zwracał później uwagę na to, że Guillaume **towarzyszył Brandtowi nawet podczas urlopów i miał dostęp „praktycznie do**



Günter Guillaume z żoną podczas wizyty w Gdańsku w 1985 r. Źródło: Archiwum IPN

wszystkich tajemnic kanclerza i jego urzędu”.

Według MSW PRL, ze służbami NRD szpieg kontaktował się na terenie Francji, a także „za pośrednictwem aparatury nadawczo-odbiorczej, zainstalowanej w jego prywatnym mercedesie”. Aresztowany miał zostać w Bonn krótko przed planowaną ucieczką za Żelazną Kurtynę.

Demaskacja i konsekwencje

„Afera Guillaume’a”, jak szybko nazwały tę sprawę media, wywołała poważny kryzys polityczny w RFN. Skończył się on 7 maja 1974 r. dymisją Brandta ze stanowiska kanclerza.

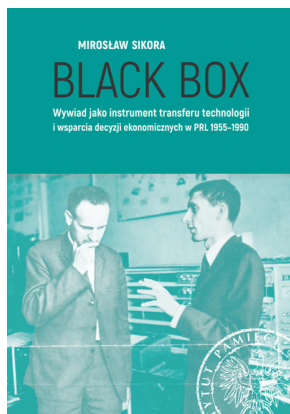
Sam Guillaume w grudniu 1975 r. **został skazany przez Wyższy Sąd Krajowy w Düsseldorfie na karę trzynastu lat więzienia**, a ośmioletni wyrok usłyszała jego żona. W roku 1981 oboje zostali przekazani NRD w ramach wymiany szpiegów. Tam otrzymali najwyższe odznaczenie państwowe – Order Karola Marksa. Guillume chętnie odwiedzał „bratnie służby” bloku wschodniego. **W 1985 r. gościł w Ośrodku Kształcenia Kadr Wywiadowczych w Starych Kiejkutach**. Podziękował potem ministrowi spraw wewnętrznych Czesławowi Kiszczakowi za „umożliwienie wymiany doświadczeń z polskimi wywiadowcami”.

Günter Guillaume zmarł w 1995 r. Dziś można się spotkać z tezą, że nie był tak wartościowym szpiegiem, jak początkowo zakładano. **Spośród raportów, które od lipca 1969 do kwietnia 1974 r. przekazał „Hansen”, tylko pięć zostało ocenionych jako cenne, a żaden jako bardzo cenny.**

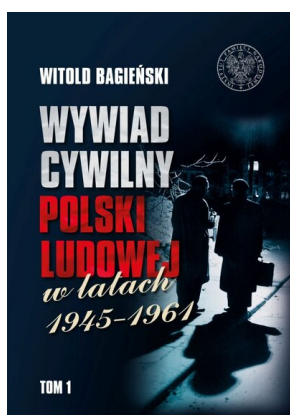
Polecamy Państwu [artykuł dr. Witolda Bagieńskiego](#) o sprawie Guillaume’a.

W portalu IPN przystanekhistoria.pl znajdują Państwo liczne inne materiały na temat [NRD](#).

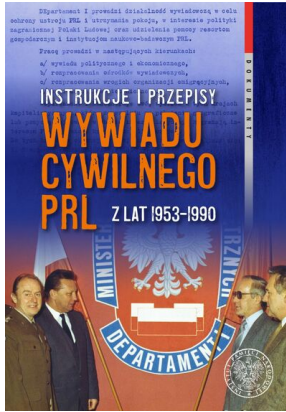
Ponadto zapraszamy do zapoznania się z monografiami dotyczącymi tematyki działalności komunistycznych wywiadów. Jedną z takich pozycji jest monografia Mirosława Sikory pt. „Black Box. Wywiad jako instrument transferu technologii i wsparcia decyzji ekonomicznych w PRL 1955–1990”. Przybliżyła ona czytelnikom jak istotny współczynnik postępu technologicznego i rozwoju gospodarczego Polski stanowił wywiad w latach siedemdziesiątych.



Działalności wywiadu PRL jest poświęcona dwutomowa książka Witolda Bagińskiego pt. „Wywiad cywilny Polski Ludowej z lat 1945-1961”. Wywiad cywilny stanowił integralną część organów bezpieczeństwa Polski Ludowej i miał ściśle wytyczone pole działania. Jego rola polegała na walce z wrogami zewnętrznymi i obserwowaniu sytuacji w środowiskach, które mogły podejmować próby wspierania krajowych przeciwników systemu. Czytelnik może prześledzić ewolucję struktury organizacyjnej, celów i obszarów działania, metody pracy, a także dowiedzieć się kim byli funkcjonariusze wywiadu i ich agenci. Jest to pierwsze tak obszerne opracowanie dotyczące jednej z najważniejszych jednostek operacyjnych centrali bezpieczeństwa.



Działalność służb wywiadowczych możecie również poznać Państwo poprzez normatywy rządzące ich działalnością. Nakładem Wydawnictwa IPN ukazała się pozycja źródłowa pt. „Instrukcje i przepisy wywiadu cywilnego PRL z lat 1953-1990”. W publikacji zamieszczono jedynie wybrane akty normatywne wywiadu – te, które zdaniem autorów opracowania miały największe znaczenie dla funkcjonowania Departamentu I, a także te, które – mimo formalnie mniejszej wagi – mogą zawierać informacje interesujące współczesnych badaczy i być dla nich przydatne. [Możecie ją Państwo zakupić w naszych stacjonarnych księgarniach lub za pośrednictwem Internetu.](#)



Na naszym kanale IPNtvPL zapraszamy do obejrzenia filmu z promocji książki Witolda Bagieńskiego „Wywiad cywilny Polski Ludowej z lat 1945-1961”:

AUDIO:

Aby zobaczyć odtwrzać włącz JavaScript

PLIKI DO POBRANIA

[prof. Władysław Bułhak - Zatrzymano Güntera Guillaumea, osobistego sekretarza kanclerza RFN Williego Brandta \(mp3, 6.94 MB\) 22.04.2024 13:00](#)

[prof. Władysław Bułhak - Zatrzymano Güntera Guillaumea, osobistego sekretarza kanclerza RFN Williego Brandta \(wav, 50.97 MB\) 22.04.2024 13:00](#)

[dr Filip Gańczak -Zatrzymano Güntera Guillaumea, osobistego sekretarza kanclerza RFN Williego Brandta \(mp3, 5.4 MB\) 22.04.2024 13:00](#)

[dr Filip Gańczak -Zatrzymano Güntera Guillaumea, osobistego sekretarza kanclerza RFN Williego Brandta \(wav, 39.64 MB\) 22.04.2024 13:00](#)